

Bike Beyond !

Werkconferentie Mountainbiken 2006

Een verslag van de tweede landelijke werkconferentie mountainbiken, gehouden op 4 maart 2006 in Hotel en Congrescentrum Papendal

Een initiatief van de Nederlandse Toer Fiets Unie in samenwerking met: Staatsbosbeheer, Hippische Sportfederatie KNHS, Stichting Probos, Unie van Bosgroepen, Wandelbond KNBLO en Natuurmonumenten, mede mogelijk gemaakt door Land Rover Nederland.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding	4
1.2 Opening	5
2. Presentatie Staatsbosbeheer	6
2.1 Recreatiebeleid Staatsbosbeheer	6
2.2 Coalitie Nederland Actief	7
3. Presentatie International Mountain Bicycling Association	9
3.1 Speak	10
3.2 Build	10
3.3 Respect	10
3.4 Ride	11
3.5 Aanbevelingen	11
4. Verslag discussiegroepen	12
4.1 S(up)port for Nature	12
4.2 Openstelling en inrichting groene ruimte voor sport & recreatie	13
4.3 Bereiken van ongebonden sportieve gebruikers groene ruimte	14
4.4 Wie betaalt? Aanleg en beheer sportieve (recreatieve) voorzieningen	15
4.5 Gedragscodes sportieve gebruikers groene ruimte	16
5. Conclusies	17
5.1 Afsluiting	17
6. Deelnemers	18
7. Contactinformatie klankbordorganisaties	20

1. Inleiding

Zaterdag 4 maart 2006 organiseerde de Nederlandse Toer Fiets Unie (NTFU) voor de tweede maal een landelijke werkconferentie mountainbiken. Met de titel 'Bike Beyond' in het achterhoofd hebben we ons gericht op de toekomst van het mountainbiken in Nederland. De relatie tot andere vormen van sport, sportieve recreatie en natuurbeheer stonden hierbij centraal. Want mountainbikers behoren dan wel tot de vaste bezoekers van natuur- en recreatiegebieden, de omgang en samenwerking met terreinbeheerders en andere medegebruikers bepalen voor een groot deel het bestaansrecht van de mountainbikesport.

De groene ruimte in Nederland om in te sporten en recreëren is immers schaars, blijkt ook uit de rapportage 'Ruimte voor Sport' die onlangs door NOC*NSF werd gepubliceerd. Het belang van een brede discussie over de vraag hoe we sport en recreatie in de natuur op een verantwoorde manier kunnen vormgeven, wordt hiermee nogmaals onderstreept. De NTFU maar ook andere sportbonden pleiten namelijk voor beter bereikbare en vrij toegankelijk groene ruimte voor sport en recreatie.

Tijdens de conferentie werden twee presentaties verzorgd. Ing. J.A. Blok gaf uitleg over het recreatiebeleid van Staatsbosbeheer en lichtte tevens de rol van zijn organisatie in de Coalitie Nederland Actief toe. Daarnaast gaf Mike van Abel, directeur van de International Mountain Bicycling Association (IMBA), een presentatie over de werkwijze van zijn organisatie aan de hand van de thema's Speak – Respect – Build – Ride. De IMBA is een non profit organisatie die zich inzet voor de belangen van de mountainbiker. Naast deze gastpresentaties vonden aan de hand van 5 thema's discussiegroepen plaats. De inhoud en belangrijkste uitkomsten vindt u verderop in dit verslag.

De deelnemers aan deze conferentie bestonden uit (beleids-) medewerkers van natuurbeheerorganisaties, (particuliere) terreineigenaren, sportbonden, buitensportorganisaties, overheid (gemeenten & provincies), waterleidingbedrijven, provinciale landschappen, recreatiemaatschappijen, mountainbikeverenigingen en overige belangengroeperingen. Bij de totstandkoming van deze conferentie is op inhoudelijk en organisatorisch niveau samengewerkt met Staatsbosbeheer, Stichting Probos, de hippische sportfederatie KNHS, wandelsportorganisatie KNBLO NL, de Unie van Bosgroepen en Natuurmonumenten. Zij vormden gezamenlijk met de NTFU een klankbordgroep.

1.1 Aanleiding

Mountainbiken heeft de afgelopen jaren aan populariteit gewonnen. In het seizoen 2004-2005 namen ruim 200.000 mountainbikers deel aan de veldtoertochten van NTFU verenigingen. De veldtoer- of mountainbiketochten werden met 37% van het totale aantal deelnemers aan toertochten in het betreffende jaar het beste bezocht. Dit is reden geweest om ook voor de mountainbikesport beleid te ontwikkelen.

In deze MTB beleidsvisie van de NTFU zijn een aantal aandachtsgebieden voor de periode 2004 – 2008 vastgesteld. Hieronder vallen het onderhouden en intensiveren van de relatie met bos- en natuurbeheerders, het aangaan van samenwerkingsrelaties met andere belangengroeperingen op het gebied van natuurlijke, sportieve recreatie en het bevorderen van veilig en verantwoord mountainbiken. Om daadwerkelijk invulling te kunnen geven aan deze beleidsvisie is de NTFU in 2005 een samenwerking met Land Rover Nederland gegaan.

Het organiseren van een landelijke werkconferentie mountainbiken sluit aan bij deze beleidsvisie. Belangrijk doelen van de NTFU op mountainbikegebied zijn:

- Het creëren van een positief imago en maatschappelijk draagvlak voor recreatief en sportief mountainbiken
- Openstellen / openhouden van de groene ruimte voor de mountainbikesport
- Bevordering van (sociaal) verantwoord mountainbiken in relatie tot andere sport en recreatievormen en natuurbehoud

Mountainbiken in Nederland staat gelijk aan een avontuurlijke en natuurlijke vorm van sport binnen een beperkte open ruimte. Deze ruimte moet met een groeiend aantal sport en recreatievormen worden gedeeld. Dit leidt tot spanningsvelden waar we op een creatieve en coöperatieve manier mee moeten omgaan. Als gebruikers moeten we immers op verantwoorde wijze omgaan met de natuur en, niet in de laatste plaats, met elkaar.

Samenwerking, het gebruik maken van praktijkervaringen en bundeling van kennis van alle betrokken organisaties is een vereiste om ook in de toekomst de mountainbikesport in Nederland te kunnen beoefenen. Niet alleen het mountainbiken maar ook andere recreatievormen als paardrijden, wandelen en meer recent Nordic walking hebben hier een belang bij.

Wat betreft de toegankelijkheid van groene ruimte voor de mountainbikesport lijkt er cijfermatig niets aan de hand te zijn. Het openstellingpercentage van bos en natuurterreinen van gemeenten en particulieren blijkt uit onderzoek van de Stichting Recreatie, Kennis- en Innovatiecentrum ongeveer hetzelfde te zijn gebleven als in 1995. Dit onderzoek maakt echter geen onderscheid naar doelgroep. Daar ligt nu juist het verschil. Voor mountainbikers en ruiters gelden vaak andere voorwaarden voor openstelling / toegang. Het aantal paden / wegen waar toegangsregels gelden die een beperking betekenen voor mountainbikers of ruiters groeit.

Ook de organisatie van mountainbiketochten wordt bemoeilijkt. Vergunningen worden minder vaak of moeizaam verleend en / of er moet een aanzienlijk bedrag voor betaald worden. Daarnaast bestaat er geen eenduidigheid omtrent de hoogte van de vergunningsgelden. Een probleem waar ook wandelsport- en paardensportverenigingen mee geconfronteerd worden. Het maken van goede afspraken op dit gebied is daarom gewenst.

1.2 Opening

Officiële opening door de heer W. Ludeke, lid hoofdbestuur NOC*NSF

De laatste maanden in de sportwereld hebben in het teken gestaan van 'Tijd voor Sport', een rapport van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Uit het rapport blijkt dat sport de oplossing begint te worden voor veel problemen, zoals overgewicht en integratie. Overal kan sport een rol in spelen. Sport kan een bindend middel zijn in de maatschappij. Iedereen was relatief tevreden over de nota, op één onderwerp na. Er is ruim geld tekort om aan de doelstellingen te komen. Voorafgaand aan de nota Sport was er het onderzoek 'Ruimte voor Sport'. In deze nota is, in opdracht van NOC*NSF, onderzocht hoe het zit met de ruimte die nodig is voor sport in 2020. In 2020 is voor de wandel- en fietsport ongeveer 41.000 hectare nieuwe groene ruimte nodig. Een groot deel van de fietsers heeft zich aangesloten bij de NTFU. De NTFU wil in 2012 drie keer zoveel leden hebben, dus het is belangrijk dat ook zij meedenken over de ruimte. Een deel van de fietsers bestaat uit mountainbikers, die dagelijks de vrije ruimte opzoeken. Dit is zeer speciaal gezelschap, de *skateboarders* onder de fietsers. Het lastige is dat de mountainbikers een extra dimensie toevoegen aan de ruimteproblematiek. De schaarse ruimte moet gedeeld worden met andere sporters. Het is dus niet zo vreemd dat het bestuur en de NTFU hier eens uitgebreid van gedachten over willen wisselen. Het gaat dan om sporten in de vrije ruimte, het gebrek aan ruimte en als de ruimte er is, hoe ermee om te gaan. Een zeer belangrijke vraag is hoe om te gaan met de vrije ruimte. Iedereen die er belang bij heeft goed met de natuur om te gaan is vandaag aanwezig bij de werkconferentie. De mountainbikers moeten zich met name realiseren hoe kwetsbaar de natuur is en dat het alleen goed gaat met respect voor de natuur.

De heer Ludeke heeft er alle vertrouwen in dat men hier tot een oplossing komt en dat het leidt tot goede modellen om mee voort te bouwen. Hij wenst iedereen een vruchtbare werkconferentie en geeft nogmaals aan blij te zijn met het initiatief.

2. Presentatie Staatsbosbeheer

Presentatie door ing. J.A. Blok, beleidsmedewerker recreatie en terreingebonden voorlichting Staatsbosbeheer

2.1 Recreatiebeleid Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer beheert circa 255.000 hectare en is daarmee een grote aanbieder van groene recreatieruimte. De organisatie heeft doelstellingen met betrekking tot natuur, landschap / cultuurhistorie, recreatie en bosbouw:

- In stand houden, herstellen en ontwikkelen van bos-, natuur-, landschappelijke- en cultuurhistorische waarde
- Bevorderen van recreatie
- Productie milieuvriendelijke en vernieuwbare grondstoffen

Het aanbieden van groene recreatieruimte wordt op een gelijkwaardig niveau gesteld met de overige doelstellingen. Ten aanzien van recreatie geldt dat Staatsbosbeheer open staat voor vormen van recreatie die iets te maken hebben met de beleving van de natuur. Jaarlijks ontvangt Staatsbosbeheer ongeveer 100 miljoen bezoekers, die kunnen kiezen uit een divers aanbod.

In 2004 werd het beleid van Staatsbosbeheer opnieuw vastgelegd in de opgestelde 'Visie op recreatie'. Daarin staat onder andere dat sport als bindend element wordt gezien binnen de samenleving. Niet alleen sport, maar ook de natuur wordt steeds meer gezien als belangrijk element om allerlei zaken te bevorderen. Ook bij natuur is het probleem dat financiering vaak moeilijk is of tekort schiet.

De strategische keuzes die zijn gemaakt door Staatsbosbeheer op recreatief vlak zien er als volgt uit:

- Staatsbosbeheer blijft aanbieder van natuurgerichte recreatiemogelijkheden. Staatsbosbeheer realiseert zich dat het grootste deel van de bezoekers blijft bestaan uit traditionele gebruikersgroepen zoals wandelaars en fietsers. Hiervoor wil Staatsbosbeheer een basisaanbod blijven verzorgen, dat kwalitatief op orde is.
- Staatsbosbeheer legt meer nadruk op de beleving van natuur en landschap. Enerzijds om mensen meer te laten genieten van natuur en landschap en anderzijds om mensen een duurzame binding te geven met natuur en landschap en het beheer daarvan. De vraag naar meer beleving hangt af van wat mensen willen en deze vraag wordt steeds diverser van aard. Er zijn gevoelens van mensen, waarbij kenmerken als rust en stilte passen maar Staatsbosbeheer probeert ook ruimte te bieden aan de groeiende behoefte voor avontuur en verrassing. Daarvoor worden producten als 'ruige routes' en GPS-wandelen ontwikkeld. Een voorwaarde is dat het moet gaan om een aanbod dat zoveel mogelijk natuurlijk is en zo min mogelijk kunstmatig.
- Staatsbosbeheer wil meer inspelen op de vraag om maatwerk te kunnen leveren. Staatsbosbeheer wil, waar mogelijk, het aanbod beter afstemmen op de behoeften van doelgroepen. Het afstellen op de behoeften van doelgroepen is niet eenvoudig en een lastige materie. De motiefgroep inspanning- en avontuurzoekers is een groep die Staatsbosbeheer meer dan gemiddeld wil bedienen. De mountainbikers vallen onder deze groep. Al een paar jaar biedt Staatsbosbeheer 22 routes aan die speciaal voor mountainbiken aangelegd zijn.
- Staatsbosbeheer wil meer samenwerken met partners, zowel landelijk als regionaal. Daarbij passen een meer gebiedsgerichte benadering en het streven naar ketenaanbod. Een voorbeeld van landelijke samenwerking is de samenwerking tussen NTFU, KNWU, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer vanaf 2001, wat heeft geresulteerd in landelijke afspraken met betrekking tot het gebruik van natuurterreinen door mountainbikers. Dit zijn afspraken op hoofdlijnen, die vervolgens in de praktijk op lokaal niveau vertaald moeten worden.

Een aspect wat zeker niet onbelangrijk is betreft de financiën:

- **Subsidie rijksoverheid onder druk**
Het beheren van natuurterreinen kost per saldo geld. Natuurbeherende organisaties ontvangen daarvoor onder meer overheidssubsidie uit Den Haag. Helaas biedt deze financiering steeds minder zicht op een duurzame ondersteuning. Het recreatiebudget dat jaarlijks ten behoeve van recreatiebeheer aan Staatsbosbeheer beschikbaar wordt gesteld is met ingang van 2006 1,5 miljoen gekort naar aanleiding van een motie vanuit de Tweede Kamer. Voorlopig kan deze tegenslag opgevangen worden door het onderhoud van voorzieningen kritisch te bekijken of het onderhoud op sommige plaatsen op een wat later tijdstip uitgevoerd kan worden. Voorlopig gaat Staatsbosbeheer ervan uit dat er geen onverantwoorde situaties ontstaan, maar het geeft wel aan hoe kritisch de stand van zaken is.
- **'Meeliften' op andere beleidsthema's**
De aansturing vanuit Den Haag is steeds meer gericht op het meeliften op andere actuele beleidsthema's, die gerelateerd kunnen worden aan het beheer van groene recreatieruimte. Bekende voorbeelden van deze thema's in deze periode zijn: het bestrijden van de fijnstofproblematiek en het bevorderen van sportieve-recreatieve activiteiten in het kader van preventieve gezondheidszorg. Dat betekent dat Staatsbosbeheer zich steeds meer moet gaan richten op andere spelers in het veld en dat het liefst in coalitieverband moet doen.

Invoeren profijtbeginsel

Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft het standpunt dat nieuwe producten in de startfase nog vanuit de reguliere middelen kunnen worden gefinancierd, maar dat in de vervolgfase de belanghebbende partijen een financiële bijdrage zullen moeten leveren. In dit verband heeft Staatsbosbeheer op verzoek van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit onlangs een onderzoek laten uitvoeren naar mogelijkheden voor het verder invoeren van het profijtbeginsel. Eén van de opties is het invoeren van een heffing ten aanzien van gebruikers van voorzieningen die niet tot het basispakket behoren. Mountainbikeroutes zijn daar een voorbeeld van.

2.2 Nederland Actief

Een bekend voorbeeld van een coalitieverband, waarin Staatsbosbeheer participeert, is Nederland Actief. Nederland Actief bestaat uit vier organisaties:

- NOC*NSF
- Staatsbosbeheer
- Zorgverzekeraars Nederland
- ANWB

Dit zijn organisaties met sterk uiteenlopende doelstellingen maar wel met een gemeenschappelijke wens; dat het voor Nederlanders gemakkelijker en aantrekkelijker moet worden om te kiezen voor een actieve levensstijl, onder andere doordat hun woon- en werkomgeving hen daartoe uitnodigt. Het bevorderen van de mogelijkheden om buitenshuis lekker te kunnen bewegen is daarbij een belangrijk uitgangspunt.

Uit recente onderzoeken blijkt dat bijna iedereen voldoende groene ruimte dicht bij huis belangrijk vindt voor de leefkwaliteit. Veel mensen ervaren nu al een tekort aan parken, plantsoenen, wandel- en fietsmogelijkheden. Daarnaast blijkt uit onderzoeken dat actief in de natuur gezond is en ziektes helpt voorkomen. Toch zijn er legio problemen rond de toegankelijkheid van de groene, natuurlijke gebieden. Uit een studie van NOC*NSF, uitgevoerd door Stichting Recreatie en Alterra, blijkt dat met name in het westen van het land flinke tekorten bestaan voor wandelmogelijkheden. De grootste tekorten doen zich voor rond Amsterdam, Rotterdam en Den Haag. In 2020 lijken de tekorten zich te intensiveren, als het beleid rond deze problematiek niet drastisch wordt bijgesteld. In het totaal zal het tekort dan circa 436.000 recreatieplaatsen bedragen en dan gaat het alleen over wandelen. Voor het fietsen wordt in 2020 een tekort verwacht van 158.000 recreatieplaatsen. Een stijging van 41% ten opzichte van 2001. In totaal zal er in 2020 een tekort zijn van circa 41.000 hectare groene ruimte voor alleen wandelen en fietsen. Voor een aantal sporten in de buitenlucht, waaronder mountainbiken, is de ruimtebehoefte niet vertaald naar recreatieplaatsen, omdat de ontwikkelde methode daarvoor nog niet kon worden toegepast. Wel wordt in het rapport gesteld dat uitbreiding van het aantal routes voor mountainbikers (maar ook voor ruiters) wenselijk is. Daarbij wordt vermeld dat gebruikers regelmatig van de vaste routes afwijken en daarbij overlast kunnen veroorzaken voor andere gebruikers of de natuur kunnen verstoren.

Specifiek voor mountainbikers geldt de behoefte aan aantrekkelijke, natuurlijke, glooiende terreinen die ook op langere termijn voldoende uitdaging bieden. In het westen zijn die nauwelijks te vinden, waardoor de druk op routes in sommige duinterreinen en de Utrechtse heuvelrug te groot wordt. Dit leidt tot schade aan de routes en overlast voor andere gebruikers, zoals wandelaars en ruiters.

Om dit soort problemen te voorkomen, pleit de coalitie voor:

- Meer aantrekkelijke en bereikbare groene ruimte in en rond steden/woonwijken. Meer aandacht voor groen in de stad, maar ook aandacht voor een betere ontsluiting voor het buitengebied en de functiewisseling van agrarisch gebied.
- Beter bereikbare ruimte voor sport en recreatie.
- Vrij toegankelijke ruimte voor iedereen om buiten actief bezig te zijn.
- Sport en recreatievoorzieningen clusteren met zorg, ruimte en andere functies. Daarvoor moet meer interdepartementale samenwerking komen tussen VROM, LNV, VWS en OC&W.

De coalitie wil dit bereiken door:

- Innovatie en ontwikkeling: uitwisseling van goodpractices, ontwikkeling van nieuwe concepten.
- Promotie en bewustwording: gericht op publiek, bestuurders/ambtenaren en betrokken beroepsgroepen.
- Onderzoek en kennisdeling: bijvoorbeeld het onderzoek Ruimte voor sport in Nederland tot 2020 (NOC*NSF).
- Advisering en beleidsbeïnvloeding.

De heer Blok hoopt dat hij met deze presentatie op hoofdlijnen duidelijk heeft gemaakt dat er zowel door een organisatie als Staatsbosbeheer als ook in het coalitieverband van Nederland Actief geprobeerd wordt ieders belang de plek te geven die het verdient. De grootste kans op een succesvol resultaat wordt geboden door een open houding van betrokken partijen, waarbij men zich probeert te verplaatsen in de achtergronden van de andere partijen. Daarbij geldt natuurlijk dat niet altijd alle wensen gehonoreerd kunnen worden. De heer Blok vindt dat er vijf jaar geleden, wat betreft het gebruik door mountainbikers van natuurterreinen, een goede basis is gelegd. Wat hem betreft wordt deze lijn in de toekomst met elkaar doorgelegd. Hij eindigt bij het motto van de dag: Bike Beyond!!!

3. Presentatie International Mountain Bicycling Association

Presentatie door Mike van Abel, executive director IMBA

Profiel IMBA

De International Mountain Bicycling Association is een non-profit organisatie van en voor mountainbikers. IMBA ziet het als haar missie om wereldwijd nieuwe mountainbikepaden (mogelijkheden) te creëren, en bestaande paden te verbeteren of te behouden. De IMBA werd in 1988 opgericht omdat steeds meer paden in Californië werden afgesloten voor mountainbikers en er een wat vijandige houding ten aanzien van deze groep ontstond. Dit dwong mountainbikers kritisch naar hun positie te kijken, een duidelijke visie op mountainbiken te ontwikkelen om vervolgens een gemeenschap op te richten die de belangen van de mountainbiker ging behartigen. De IMBA was geboren en wist steeds meer mountainbikers aan zich te binden. Daarmee kreeg zij ook de beschikking over meer (financiële) middelen en politieke invloed.

Vanaf dat moment werd de aandacht gericht op het kweken van wederzijds begrip tussen de mountainbiker en de landeigenaar en overige gebruikers. De erkenning dat mountainbikers niet meer schade aan de natuur veroorzaken dan andere gebruikers (*trailusers*) was daarbij erg belangrijk. Daarnaast ontwikkelde de IMBA kennis en expertise voor het ontwerp en de aanleg van duurzame mountainbikepaden. Langzaam veranderde haar positie van *vreemdeeling* op het gebied van sport en recreatie, tot *stakeholder* om uiteindelijk een belangrijke *samenwerkingspartner* te worden van overheden en natuurbeheerorganisaties.

Het doel van de IMBA is om haar huidige positie te versterken en prestaties te overtreffen. Dit betekent meer fondsenwerving voor de aanleg van mountainbikepaden en verdere ontwikkeling van de samenwerking tussen gemeenschap en mountainbiker m.b.t. de aanleg en onderhoud van duurzame, natuurlijke mountainbikeroutes. De rol van de IMBA reikt tegenwoordig verder dan alleen het belang van de mountainbiker. De mountainbikesport kan eveneens ingezet worden om doelstellingen op het gebied van gezondheid, persoonlijk welzijn of economische (toeristische) ontwikkeling te behalen.

De drie belangrijkste bedreigingen voor de mountainbikesport zijn volgens de IMBA

- Natuurlijke bedreigingen (*resource impacts*) bestaande uit de mogelijke verstoring van wild en ongunstige effecten op kwetsbare ecosystemen en cultuurhistorische plaatsen
- Conflicten tussen gebruikersgroepen (*user impacts*), bijvoorbeeld door geen voorrang te verlenen aan of niet waarschuwen van ruiters en wandelaars
- de mountainbiker zelf door zelf nieuwe paden te creëren of in verboden gebieden te komen. Daarbij het oog verliezend dat we te gast zijn op het terrein van een ander.

De identiteit van de IMBA is af te leiden uit een aantal kernwaarden of uitgangspunten die zij hanteert.

- Toegang: vrije toegang tenzij er legitieme argumenten zijn om de toegang voor mountainbikers te beperken
- Samenwerking: méér zijn dan alleen bezoeker van een gebied
- Beheer: gebruik van duurzame toepassingen om mountainbiken mogelijk te maken
- Vrijwilligerswerk: het leveren van een tegenprestatie aan de beheerder / eigenaar (bijvoorbeeld in de vorm van onderhoud aan routes)
- Natuurbehoud: genieten van de natuur koppelen aan verantwoord gebruik van paden
- Inrichting: indien mogelijk, gezamenlijk gebruik en beheer van paden en routes
- Gezondheid, welzijn, economie: mountainbiken kan voordelen opleveren op het gebied van gezondheidsbevordering, welzijn en toerisme (economie)

3.1 Speak

SPEAK

De IMBA treedt op als belangenbehartiger van mountainbikers wereldwijd en geeft deze taak invulling door de waarden en standpunten van haar organisatie breed uit te dragen en als gesprekspartner op te treden naar overheden, belangengroepen en terreinbeheerders. Daarnaast voert zij een actieve lobby om meer gebieden voor mountainbikers toegankelijk te maken. Samenwerking tussen gebruikers en beheerders staat centraal. IMBA slaagt erin werkafspraken (contracten) te maken waarbij zowel het belang van de natuur als gebruiker (recreant) gewaarborgd is. Kennisontwikkeling en het uitvoeren van onderzoek om zogenaamde 'mythen' of vooroordelen rond mountainbiken te ontmaskeren is eveneens een belangrijke taak. Hierdoor kan de IMBA steeds vaker de rol van adviseur / mentor op mountainbikegebied innemen en haar kennis overdragen aan terreineigenaren, overheden en vrijwilligers. Ook is de IMBA belangrijk in de communicatie naar de mountainbiker zelf. Campagnes omtrent gedragscodes en sociaal en ecologisch verantwoord mountainbiken vormen een belangrijk middel voor gedragsregulering onder mountainbikers. Om haar positie en rol zo goed mogelijk uit te voeren, zet de organisatie zich in om zoveel mogelijk mountainbikers aan haar te binden.

3.2 Build

BUILD

IMBA leden zijn wereldwijd betrokken bij de aanleg en het beheer (onderhoud) van mountainbikepaden. De ontwerpfase is van cruciaal belang. Een goed ontwerp voorkomt erosie of afwateringsproblemen, vermindert conflicten tussen verschillende gebruikers en biedt voldoende uitdaging voor zowel geofende als minder ervaren mountainbikers. Het meest succesvolle programma is de *Subaru / IMBA Trail Care Crew*. Dit is een professioneel team dat samenwerking tot stand brengt tussen terreinbeheerders, fietswinkels, lokale verenigingen en andere gebruikersgroepen. Deze samenwerking is gericht op de aanleg of onderhoud van mountainbikepaden. De teamleden beschikken over de juiste expertise om duurzame, natuurlijke routes aan te leggen. Deze expertise dragen zij over op vrijwilligers door het geven van cursussen, de *Trail Building Schools*. Na afloop zijn de vrijwilligers / is de gemeenschap in staat zelf het beheer van een route te verzorgen. Daarnaast zijn zij gespecialiseerd in het ontwerp van paden die voor meerdere doelgroepen toegankelijk zijn.

3.3 Respect

RESPECT

Respect is een van de kernwaarden van de IMBA en wordt als belangrijkste voorwaarde gezien om de mountainbikesport te kunnen beoefenen. Mountainbikers zijn net als andere gebruikers bezoekers, we bezitten het land waarover we rijden nu eenmaal niet. Daarom is het maken van afspraken met landeigenaren erg belangrijk. Om te kunnen mountainbiken moeten we de natuurlijke omgeving beschermen. IMBA stimuleert dit met een *leave no trace / share the trail* campagne; dit houdt in dat mountainbikers erop gewezen worden niet van paden af te wijken of nieuwe, ongeoorloofde paden te creëren. Daarnaast worden regels opgesteld t.a.v. de omgang met ruiters en wandelaars (voorrang verlenen) om op deze manier conflicten te voorkomen wanneer men gebruik maakt van dezelfde paden. Daarnaast initieert de IMBA de inzet van *Bike Patrols*. Dit zijn vrijwilligers die nauw samenwerken met de terreinbeheerder en een educatieve functie hebben. Zij wijzen mountainbikers, maar ook andere gebruikersgroepen, op de geldende gedragsregels. Daarnaast kunnen zij eerste hulp bij ongevallen verzorgen en kleine pechgevallen oplossen. Op deze manier werken gebruikers en beheerders op een constructieve manier samen.

3.4 Ride

RIDE

Mountainbiken is een sport die bijdraagt aan de gezondheid en welzijn van mensen en net als andere sporten een bijdrage kan leveren aan de bestrijding van obesitas. Als buitensport kan mountainbiken bovendien ook een toeristische / economische waarde hebben. De IMBA adviseert overheden en natuur/ terreinbeheerders dan bijvoorbeeld ook op het gebied van mountainbike toerisme. De IMBA kent haar eigen *'rules of the trail'*, dit zijn voorwaarden / regels waar elke mountainbiker zich aan dient te houden. Zoals eerder vermeldt, dringt de organisatie bij haar leden aan om sociaal en ecologisch verantwoord fietsgedrag te vertonen. Dit houdt in dat er methodes aangereikt worden om zo min mogelijk schade aan de natuur te brengen (bijvoorbeeld het tegengaan van *breed* en modderig rijden van paden). Omdat de beoefening en met name de beleving van de mountainbikesport uiteindelijk het doel is, selecteert de IMBA jaarlijks een aantal *'Epic Rides'*. Dit zijn mountainbikeroutes over de hele wereld die bij veel mountainbikers tot de verbeelding spreken door het uitdagende parcours of indrukwekkende landschap. Om de sport ook onder de lagere school jeugd te promoten, vindt er jaarlijks een initiatief plaats waarbij ouders hun kinderen kennis laten maken met de sport (*'Take a Kid Mountainbike Day'*). Naast een eerste kennismaking met de sport biedt dit de mogelijkheid om kinderen van jongs af aan de waarden en (gedrag)regels van het mountainbiken bij te brengen.

Speak – Build – Respect – Rid zijn vier thema's of aandachtsgebieden die het beste werken wanneer ze geïntegreerd toegepast worden. Om respect te verdienen als volledig geaccepteerd bezoeker van natuurgebieden en de daarbij behorende routestructuur moeten mountainbikers zich houden aan de geldende gedragscodes en toegangsregels. Om de toegang tot routes en gebieden te bewaken moeten we investeren in beheer en aanleg van routes. Onze stem wordt alleen gehoord wanneer we een actieve rol innemen op het gebied van beheer (samenwerking) en sociaal en ecologisch verantwoord gedrag tijdens het mountainbiken vertonen.

3.5 Aanbevelingen

Om de mountainbikesport te ontwikkelen doet de IMBA een vijftal aanbevelingen. Deze luiden als volgt:

1. Een organisatie valt en staat bij de inzet van haar leden. Organiseer en activeer je achterban (mountainbikers en/of andere gebruikers), stel een visie en missie op en koppel deze aan concrete doelen en activiteiten. Door het bij elkaar brengen van mensen ontstaat er een gemeenschap. Zorg dat deze gemeenschap gedeelde normen en waarden kent.
2. Ontwerp duurzame, uitdagende routes die mountainbikers op het pad houden. Breng verschillende moeilijkheidsniveaus aan en bouw snelheidsbeperkende obstakels op plaatsen die gevaarlijk kunnen zijn.
3. Betrek het bedrijfsleven bij de aanleg, onderhoud of mountainbikesport in zijn algemeen. Ook zij hebben een belang bij een goede relatie tussen beheerders en gebruikers en aantrekkelijke mountainbikemogelijkheden.
4. Bouw een samenwerkingsrelatie op met terreinbeheerders. Terreinbeheerders hebben vaak met krappe budgetten te maken waardoor er achterstallig onderhoud kan ontstaan. Daarnaast prevaleert natuurbehoud vaak boven toegang voor recreatieve / sportieve gebruikersgroepen. Mountainbikers of mountainbikeverenigingen kunnen aanbieden te helpen met het onderhoud van paden. Hierdoor kan een lange termijn samenwerking ontstaan en kunnen de belangen van de mountainbikesport beter (en in onderling overleg) worden behartigd.
5. Werk samen met andere gebruikers (wandelaars, ruiters etc.) en verenig overeenkomstige belangen. Gezamenlijk vorm je een bredere coalitie om de toegang tot gebieden te waarborgen. Gedeeld gebruik en naleving van gezamenlijke gedragscodes kan ook leiden tot een verbeterde relatie tussen de verschillende gebruikersgroepen.

4. Verslag discussiegroepen

4.1 Thema: S(up)port for Nature

Met Patrick Jansen, directeur Stichting Probos

Inhoud:

S(up)port for Nature is de werktitel van een onderzoek naar de invoering van een 'keurmerk' voor de organisatie van sportieve evenementen in de groene ruimte. Om de kwaliteit van sportieve evenementen te waarborgen, om een impuls te geven aan natuureducatie en om een financiële bijdrage te genereren voor beheerwerkzaamheden in de gebieden waar deze evenementen plaatsvinden, is het toetsten van de haalbaarheid van een dergelijk keurmerk belangrijk. Het keurmerk kent drie belangrijke pijlers:

- vaste financiële bijdrage (afdracht) per deelnemer
- organisatie voldoet aan bepaalde kwaliteitscriteria
- tijdens het evenement wordt aandacht besteed aan natuureducatie / gedrag sportieve gebruikers van de natuur.

Is een keurmerk (of wellicht beter; natuur zorgsysteem) gewenst en onder welke voorwaarden kan deze ingevoerd worden?

Discussie:

De instelling van een keurmerk voor sportieve evenementen is noodzakelijk om ook in de toekomst sportieve evenementen (in de groene ruimte) te kunnen blijven organiseren.

Plenaire evaluatie:

Patrick Jansen geeft aan dat de groep heeft stilgestaan bij sportieve evenementen in bos- en natuurterreinen. Vanuit de sporter gezien is duidelijk geworden dat iedere natuurbeheerder anders omgaat met de organisatie van evenementen. Zelfs (natuur)beheerders vanuit dezelfde organisatie hanteren vaak verschillende regels. Als het gaat om het organiseren van evenementen krijgt de aanvrager met heel veel verschillende zaken te maken. Soms zijn er bijvoorbeeld wel 60 vergunningen nodig. Het idee is om dat meer te stroomlijnen en daar meer afstemming over te hebben. Dat heeft ook een meerwaarde voor bos- en natuurbeheerders, het neemt werk uit handen. Omdat er vaak erg veel organisaties betrokken zijn bij een evenement, moet voor alle partijen duidelijk gemaakt worden dat het evenement op een goede, professionele manier georganiseerd wordt.

Ten aanzien van het keurmerk kwam uit de discussie naar voren dat voorkomen moet worden dat hier weer een aparte organisatie achter zit, dat zou immers weer een extra partij betekenen. Het doel is dat evenementen makkelijker te organiseren moeten zijn. Binnen het natuur zorgsysteem (support for nature) worden eisen gesteld aan de organisatie (kwaliteit, financiële afdracht, voorlichting). Op het moment dat een sporter (initiatiefnemer van het evenement) bij de beheerder komt met de aanvraag voor een evenement en de beheerder is bekend met het natuur zorgsysteem, hoeft deze zelf niet meer na te denken over de kwaliteit van het evenement.

De gedachte is dat er makkelijker toestemming verkregen wordt om een evenement te organiseren. Wat de financiën betreft is de algemene indruk dat het zeker helpt als je als organisatie een financiële afdracht wil doen. Je laat dan als organisatie zien dat je betrokken bent bij het beheer van een bepaald gebied. Een aandachtspunt voor eventuele invoering van een natuur zorgsysteem is het zoeken naar de grootste gemene deler. Er moet niet gekeken worden naar verschillen maar naar overeenkomsten tussen verschillende (sport) evenementen. Alle partijen moeten zich daar aan conformeren. Het systeem moet voor elk evenement dezelfde uitgangspunten hebben. Er kan eventueel nog gekeken worden naar een categorische indeling, omdat niet alle evenementen met elkaar te vergelijken zijn. Er is nog geen concreet antwoord op de vraag wie zo'n natuur zorgsysteem gaat ontwikkelen. Daar moet een vervolgtraject op worden ingezet.

4.2 Thema: Openstelling en inrichting groene ruimte voor sport en recreatie

Met Henk van Lint, voorzitter Nederlandse Triathlon Bond

Inhoud:

Mountainbikers, wandelaars, fietsers, ruiters en Nordic Walkers zijn allemaal sportieve medegebruikers van de groene ruimte. Medegebruikers omdat de groene ruimte meestal een andere ruimtelijke functie heeft dan sport, bijvoorbeeld natuur. Van deze natuur (bossen, duinen, heide etc.) maken veel sporters gebruik. Bovendien nemen deze sporten veel bewegingsruimte in beslag. De NTFU signaleert dat het aantal gebieden dat afgesloten wordt of slechts beperkt opengesteld is voor mountainbikers toeneemt. Hoewel een exacte raming van de tekorten en toekomstige ruimtebehoefte op dit moment moeilijk blijkt, is het belang van een discussie over de openstelling en inrichting van de openbare buitenruimte groot. De verwachting is dat zich nog een groei van sportieve recreatievormen in het buitengebied zal voordoen. Met name de sporten die een grote belevingswaarde hebben (waaronder mountainbiken).

Discussie:

Om schade aan de natuur en conflicten tussen sporters en recreanten te voorkomen, moet de openstelling en inrichting van de groene ruimte verbeterd worden.

Plenaire evaluatie:

Henk van Lint geeft aan dat in deze discussie steeds dezelfde elementen terug kwamen. Het probleem van de mountainbiker is de beeldvorming. Het (negatieve) imago dat soms aan de MTB-er kleeft kan ertoe leiden dat bepaalde gebieden worden afgesloten als er conflicten met andere bezoekers ontstaan of wanneer schade aan de natuur wordt aangericht. Opvallend was dat de mountainbiker iedere keer afvalt als er een keuze gemaakt moet worden om het 'probleem' op te lossen. Over andere oplossingen wordt meestal niet nagedacht. Dit heeft te maken met het feit dat de mountainbikers een relatief kleine groep vormen, een andere beleving van natuur hebben dan bijvoorbeeld een wandelaar, het eerder genoemde imago en de snelheid van voortbewegen. Uit de discussie blijkt overigens dat mountainbikers in het algemeen nauwelijks schade aanrichten. Het verbeteren van het imago blijft echter een moeizaam proces. De toegangsregels die in een gebied gelden zijn ook niet altijd duidelijk of bekend bij MTB-ers waardoor zij onbedoeld of onbewust in overtreding kunnen zijn. Blijft de vraag bestaan wat dit voor de inrichting van de groene ruimte betekent.

Tijdens de discussie is bijvoorbeeld over zonering gesproken. Wanneer zonering plaats vindt word de voorkeur gegeven aan ruimtelijke zonering (wat er op neer komt dat elke gebruikersgroep zijn eigen routes /paden heeft) in plaats van tijdszonering (hierbij mag een gebruikersgroep slechts op gezette tijden gebruik maken van paden en wegen). Zoals verteld bij de inleiding van de IMBA kan er bij het aanleggen van routes door allerlei partnerships heel veel bereikt worden. Bijvoorbeeld door beschikbare tijd en inzet van vrijwilligers. Een ambitieus idee dat werd geopperd is om alle mountainbikers te bundelen door bijvoorbeeld een Nederlandse IMBA te realiseren. Vanuit de zaal kwam de opmerking dat Nederlanders ook lid kunnen worden van de IMBA mocht het niet lukken met de Nederlandse IMBA. Ook zou het goed zijn als alle gebruikers van de natuurgebieden één soort pas zouden hebben en ergens geautoriseerd staan. Met deze pas heeft men toegang tot gebieden waar normaliter voor betaald moet worden. De hippische sportbond (KNHS) gaat met dit idee aan de slag. Donderdag 18 mei vindt er een conferentie van de KNHS plaats met alle terreineigenaren en wordt er verder gesproken over het inrichten en gebruiken van openbare ruimten.

4.3 Thema: Bereiken van ongeorganiseerde sportieve gebruikers van de groene ruimte

Met Gerard Nijboer, oud-Europees marathonkampioen en adviseur Koninklijke Nederlandse Atletiek Unie

Inhoud:

Mountainbiken, wandelen, fietsen, paardrijden en Nordic Walking vinden vaak in ongeorganiseerd verband plaats. Om deze vormen van sport / sportieve recreatie in goede banen te leiden is communicatie met deze groep belangrijk. Uit ervaring blijkt dat de georganiseerde sporter beter op de hoogte is van gedragscodes en toegangsregels in natuur en recreatiegebieden (en hier na handelt). Ter illustratie, in Nederland is slechts 16% van de mountainbikers lid van een vereniging. Hoe valt dit te verklaren en waarom wil de hedendaagse sporter / recreant zich niet verenigen? Zijn er methodes om hen te bereiken en zo ja, biedt dit mogelijkheden om het gedrag van deze groep te reguleren?

Discussie:

Ongebonden sportieve gebruikers van de groene ruimte kunnen niet worden bereikt met traditionele lidmaatschapsvormen in de sport (verenigingslidmaatschap). Sportbonden en natuurbeheerders zouden moeten nadenken over andere lidmaatschapsvormen en/of communicatiemethoden om deze groep te bereiken.

Plenaire evaluatie:

Gerard Nijboer geeft aan dat het allereerst lastig is om de ongeorganiseerde sporter te benoemen. Veel mensen praten vanuit een organisatie of bond wat erop neer komt dat men de ongeorganiseerde sporter eigenlijk niet kent en nog nauwelijks iets over zijn of haar behoeften weet. De groep is er niet helemaal uitgekomen of daar ook daadwerkelijk wat mee gedaan moet worden en of de sporter er iets mee op schiet om ergens lid van te worden. Er zijn een aantal factoren die meespelen in het bereiken van deze groep. Belangrijk punt is dat onze sporters gehoord worden, een stem hebben, omdat zij net als de georganiseerde sporter gebruiker zijn van de terreinen. De 'macht van het aantal' is daarom erg belangrijk. Ook communicatie is erg belangrijk. De atletiekunie (KNAU) is daar met loopservice.nl helaas niet helemaal in geslaagd. [Loopservice.nl](http://loopservice.nl) is een dienst die is ontwikkeld om de grote groep ongebonden lopers te bereiken en deze groep een aantrekkelijk dienstenpakket (begeleiding)aan te bieden. Mensen konden lid worden, maar dit werd niet goed gecommuniceerd, waardoor de aanwas van leden stil kwam te liggen. Het aanbieden van een product, dienst of service moet ergens worden neergelegd waar de sporter het snel en makkelijk kan vinden.

Tegenwoordig bestaan er andere manieren van communiceren, waarvan internet de belangrijkste is. Daar moet de sport op afgestemd worden. Op dit moment is nog bijna alles wat aangeboden wordt aan sporters, voortgekomen uit verenigingen en bonden en niet vanuit de wens van het individu. Mensen zitten tegenwoordig bijvoorbeeld meer op gezondheid te wachten en niet meer op een wedstrijd, hoewel de aard van de behoefte per sporttak kan verschillen.

Een utopische discussie is er geweest of het mogelijk is om met alle terreinbeheerders gezamenlijk afspraken te maken over gedrag- en toegangsregels voor sportieve gebruikers in de natuur. Een discussie die ook al in de andere groepen gevoerd werd maar ook hier weer naar boven kwam. Wat zijn de do's en don'ts? Of anders gezegd, waar kan en mag gesport worden en onder welke voorwaarden gebeurt dit. Hoe kunnen we deze afspraken bovendien landelijke communiceren. Het bereiken van ongebonden sporters is ook niet alleen een vraagstuk voor de NTFU alleen maar eigenlijk voor alle sportbonden. Als er met alle sportbonden uniforme afspraken gemaakt worden over een nationale sportpas, kan er ook gecommuniceerd worden met de bezitters van zo'n pas. De huidige opzet van de nationale sportpas is nog niet toereikend, deze is er alleen voor de gebonden sporter die via een vereniging lid is van een sportbond. Geconcludeerd kan worden dat niet communiceren de kans van slagen nihil maakt en dat men niet te bang moet zijn om naast traditionele verenigingslidmaatschappen andere lidmaatschapsvormen, producten of diensten aan te bieden. Als dit gerealiseerd wordt, ontstaat er een communicatieplatform waarmee een veel grotere groep sportieve gebruikers van groene ruimte bereikt kan worden.

4.4 Thema: Wie betaalt? Aanleg en beheer vaste routes in groene ruimte

Met Ronald Hennekes, directeur Nordic Walking Net.nl

Inhoud:

Moet de sportieve gebruiker van recreatieve voorzieningen, zoals vaste MTB en ruiterroutes, betalen voor onderhoudswerkzaamheden? Mountainbikers en ruiters betalen voor een jaarvergunning om in een aantal gebieden van bijvoorbeeld Natuurmonumenten te mogen recreëren. De opbrengsten van de vergunningen worden aangewend voor onderhoudswerkzaamheden. Een initiatief waar begrip voor bestaat maar dat ook tot een aantal vragen leidt. Want hoe ziet de toekomst eruit? Wordt betaling voor het gebruik van recreatie voorzieningen een trend? Bestaan er wellicht andere vormen van financiering, bijvoorbeeld sponsoring? Welke rol kunnen gebruikers spelen bij het onderhouden van routes of andere voorzieningen? Wat betekent dit voor relatief nieuwe vormen van sportieve recreatie als Nordic Walking?

Discussie:

Gebruikers (mountainbikers, ruiters, Nordic Walkers etc.) van sportieve / recreatieve voorzieningen in de groene ruimte moeten vrijgesteld worden van betaling voor het gebruik van deze voorzieningen.

Plenaire evaluatie:

Ronald Hennekes geeft aan dat de groep het verrassend genoeg oneens was met de stelling dat de gebruikers vrijgesteld moeten worden van betaling. Men staat hier niet onwelwillend tegenover. Vanuit de ruitersport werd de opmerking gemaakt dat als er betaald zou moeten worden, dit voor elke gebruikersgroep moet gelden. De financiële middelen voor de aanleg van routes worden vaak wel gevonden, maar het beheer en onderhoud is de kostenpost die meestal niet gefinancierd wordt. Bij de aanleg moet toegezegd worden dat de route voor 5 tot 10 jaar goed onderhouden wordt. Omdat het ene gebied kwetsbaarder is dan het andere, doet zich de vraag op hoeveel er dan betaald moet worden. Dit is een vraag die verder onderzoek vereist. Er zijn aanwijzingen dat ook de ongeorganiseerde sporter bereid is om te betalen. De hoogte van het bedrag zal echter een cruciale rol spelen.

Wat de methodiek betreft zijn er veel ideeën de revue gepasseerd, waarbij twee grote lijnen naar voren kwamen: De afdracht aan (via) een bond, waarbij een belangrijke voorwaarde is dat de voorzieningen voor iedereen (alle leden) toegankelijk zijn. Een ander idee dat uit de discussie naar voren kwam was het leggen van een relatie met een specifiek gebied. Een soort donorformule, wat de binding van een specifieke groep gebruikers met het gebied ten goede moet komen.

Er werden mitsen en maren geuit bij de vraag of commerciële partijen, die ook baat hebben bij deze voorzieningen, een bepaalde afdracht zouden moeten doen. Het is wel goed om ondernemers bij de aanleg te betrekken en te inventariseren welke rol zij kunnen innemen of tot wat voor een afdracht zij bereid zijn. Bij de bijdrage of afdracht door sportieve gebruikers is het belangrijk dat het principe van gelijke monniken gelijke kappen gehanteerd wordt. Er zijn meerdere groepen die gebruik willen maken van de groene ruimte. Hoe (volgens welke financiële structuur) betaling in de toekomst zou kunnen geschieden moet verder onderzocht worden.

4.5 Thema: Gedragscode sportieve (mede)gebruikers groene ruimte

Met Harro Frieling, hoofdbestuurslid NTFU (portefeuillehouder mountainbiken, marketing en sponsoring, en jeugdfietsen)

Inhoud:

Gedragscodes in de sport zijn geen noviteit. Bonden en verenigingen hebben vaak zelf een gedragscode opgesteld. Deze wordt in de meeste gevallen onder de eigen doelgroep gecommuniceerd en heeft slechts een beperkt bereik. Daarmee is de zichtbaarheid van een gedragscode of gedragsregels in de groene ruimte nog minimaal. Dit is aanleiding tot de volgende vraag. Is er behoefte aan een universele gedragscode voor alle sportieve gebruikers van de openbare buitenruimte? Wat kan het voordeel hiervan zijn en hoe zou deze eruit kunnen zien (aan welke voorwaarden moet deze voldoen)?

Discussie:

Een universele gedragscode voor bezoekers en sportieve gebruikers van de groene ruimte heeft meer effect dan een gedragscode per doelgroep.

Plenaire evaluatie:

Harro Frieling geeft aan dat een code iets anders is dan een regel. Een code is iets waaraan men zich vrijwillig conformeert. De huidige gedragscode mountainbiken is bekeken. Zowel gebruikers als terreinbeheerders kunnen zich hier in vinden. Feitelijk kan de inhoud van deze gedragscode voor alle vormen van sportieve recreatie gelden. Naar voren kwam dat het goed is dat een dergelijke code in 2001 ontwikkeld is, maar dat dit nog niet alle problemen uit de wereld helpt. Er worden namelijk veel verschillende eisen en regels gehanteerd om toegang te krijgen tot de natuurgebieden, ook binnen dezelfde grote organisatie. De versnippering van gebieden in Nederland is groot en nu worden door de verschillende eigenaren en beheerders verschillende borden gehanteerd. Het is belangrijk dat de terreineigenaren de regels en de communicatie van deze toegangsregels op elkaar afstemmen en tot een geheel komen. De basis moet uniform zijn. De eerste regel uit de gedragscode luidt: Fiets alleen daar waar het is toegestaan. Deze regel onderstreept het belang van uniforme toegangsregels. Het moet voor gebruikers immers wel duidelijk zijn waar fietsen of bijvoorbeeld wandelen toegestaan is. Het gebruik van verschillende soorten borden met regels die telkens iets anders geformuleerd zijn, bevorderen dit niet. De gebruikers zijn het er mee eens dat er een gedragscode gehanteerd moet blijven worden. De MTB gedragscode die sinds enige jaren gehanteerd wordt ziet er als volgt uit:

5. Samenvatting plenaire evaluatie

Samenvatting door Rembert Groenman, dagvoorzitter

- Het is duidelijk geworden dat iedereen voor hetzelfde belang staat, het belang voor de natuur en het beheer daarvan. Sport en recreatie hebben hierin een vaste plek gekregen maar mogen nooit ten koste gaan van deze natuur.
- Nederland is een klein landje en als we met z'n allen de natuur in gaan, gaat dat soms mis, er kunnen zich wel eens conflicten voordoen. Dat is een relativering die in het achterhoofd gehouden moet worden.
- Het is van groot belang om te werken aan het imago van de mountainbiker.
- Gebruikers en beheerders zijn op elkaar aangewezen, moeten met elkaar samenwerken en op zoek gaan naar simpele structuren om deze samenwerking vorm te geven.
- Betaling voor recreatieve (sportieve) voorzieningen is niet zo'n groot probleem als werd verondersteld, het onderwerp is bespreekbaar. Een mogelijk gezamenlijk doel is de invoering van een landelijk vergunningstelsel en eenduidige regels voor alle natuurgebieden.
- Er moet iets gedaan worden met de ongeorganiseerde sporters. Er moet gezocht worden naar andere, eenvoudige vormen van binding waarbij uitgegaan wordt van de wensen en behoeften van deze groep
- Andere / nieuwe vormen van communicatie, bijvoorbeeld internet, moeten sterker ingezet worden om de sporter / recreant te bereiken
- Een keurmerk of natuur zorgstelsel voor sportieve evenementen lijkt interessant. Het waarborgt de kwaliteit van een evenement en vermindert de organisatorische rompslomp omtrent vergunningen waardoor men sneller dingen voor elkaar kan krijgen.
- Een centrale regie op mountainbikegebied is belangrijk. Een optie is een Nederlandse vorm van de IMBA of een organisatie die op deze wijze werkt.
- Het hanteren van gedragscodes blijft belangrijk maar moet gepaard gaan met heldere, eenduidige toegangsregels.

5.1 Afsluiting

Afsluiting en dankwoord door Dick Kik, voorzitter van NTFU

De heer Kik zegt erg verheugd te zijn met de aanwezigheid van zoveel mensen tijdens deze werkconferentie. Hij is bijzonder blij met de actieve rol van de NTFU met het organiseren van dit congres, maar geeft aan dat samenwerking het belangrijkste is. Er is een sterke groei in de behoefte aan recreatie in de vrije natuur. De natuurbeschermingswetgeving staat daar weer tegenover, met een conservatieve houding van natuurbeschermers. Iedereen moet zich goed beseffen dat publieke eigenaren een politieke lading heeft en dat in de toekomst nog meer zal krijgen. De kernwoorden *Speak, Build, Respect, Ride* vatten uitstekend samen wat samenwerking betekent. De heer Kik zegt dat iedereen heel goed bezig is om dit op te zetten, zonder dat de overheid er om vraagt. Dit creëert zeker kansen, zodat ze in de toekomst ook gepakt kunnen worden.

Bike Beyond is een succesvolle werkconferentie geweest.

Tot slot spreekt de heer Kik dankwoorden uit aan:

- Mike van Abel van IMBA voor zijn komst naar Nederland en zijn presentatie.
- De heer Ludeke van NOC*NSF.
- De heer Blok van Staatsbosbeheer.
- Rembert Groenman voor het dagvoorzitterschap.
- Mark Torsius van het Uniebureau als organisator van dit congres.
- De vijf gespreksleiders
- Lonneke Braun van de KNHS
- Arno Willems van de Unie van Bosgroepen
- Johan Vellinga van de KNBLO

Bike Beyond was een succesvol congres en het zal zeker niet de laatste keer geweest zijn. De heer Kik dankt iedereen hartelijk voor de aanwezigheid en de inbreng en hoopt dat er op korte termijn weer een nieuw initiatief genomen kan worden als het gaat om sporten en recreëren in de natuur.

6. Deelnemers

Dhr.	M.	Abel, van	IMBA
Dhr.	I.	Abel, van	IMBA
Dhr.	A.	Ad van Dijk	NTFU
Dhr.	M.	Beckers	MTB club Discovery
Dhr.	L.	Beld, van de	Bar End
Dhr.	B.	Biemans	Stichting Het Utrechts Landschap
Dhr.	J.	Blok	Staatsbosbeheer
Dhr.	P.	Boerdonk, van	Outdoor Valley
Dhr.	R.	Bom	Mountainbike.nl
Dhr.	E.	Boschman	Duinberaad
Mevr.	L.	Braun	KNHS
Dhr.	J.	Briel, van den	Federatie Particulier Grondbezit
Dhr.	R.	Brummans	Bar End
Dhr.	C.	Cor Lammers	NTFU
Dhr.	R.	Cremers	MTB club Discovery
Dhr.	D.	Dick Kik	NTFU
Dhr.	E.	Erno Rijnders	NTFU
Dhr.	H.	Frieling	NTFU
Dhr.	A.	Groen	Regio Twente (sector recreatie & toerisme)
Dhr.	R.	Groenman	Pro-Management bv
Dhr.	T.	Heijden, van der	KNHS
Dhr.	R.	Hennekes	Nordic Waling Net.nl
Dhr.	H.	Herman Etten	NTFU
Dhr.	C.	Heyden, van der	KNHS
Dhr.	M.	Honig	KNWU
Dhr.	A.C.M	Puts	Groenservice Zuid Holland
Dhr.	J.	Jan van de Ven	NTFU
Dhr.	J.	Jan Vissers	NTFU
Dhr.	J.	Jansen	Bosschap
Dhr.	P.	Jansen	Stichting Probos
Dhr.	E.	Jochemsen	KNWU
Dhr.	C.	Jongh, de	Dirty Pages
Dhr.	B.	Kippers	Wandelplatform LAW
Dhr.	H.	Kivit	PWN Waterleidingbedrijf Noord Holland
Dhr.	J.	Knoester	YMCA
Dhr.	M.	Kooijman	Duinberaad
Mevr.	M.	Kuipers	PWN Waterleidingbedrijf Noord Holland
Dhr.	H.	Ligtermoet	VeBON
Dhr.	H.	Lint, van	Nederlandse Triathlon Bond
Dhr.	W.	Ludeke	NOC-NSF
Dhr.	J.	Mark, van der	MTB club Discovery
Dhr.	J.	Meij, van der	PWN Waterleidingbedrijf Noord Holland
Dhr.	R.	Mensink	Mountainbike.nl
Dhr.	J.	Mourik, van	PWN Waterleidingbedrijf Noord Holland
Mevr.	N.	Nell Hahn	NTFU
Mevr.	G.	Niesing	KNHS
Dhr.	G.	Nijboer	KNAU

Mevr.	R.	Nolte	Regio Twente (sector recreatie & toerisme)
Dhr.	T.	Oosterbaan	KNHS
Dhr.	J.	Pater, de	Provincie Utrecht
Dhr.	P.	Oorschot, van	Wielierclub Vlug Trug
Dhr.	P.	Bladergroen	NTFU
Dhr.	H.	Pronk	Wilgenweerd
Dhr.	R.	Broek, uit het	NTFU
Dhr.	P.	Schaap	KNHS
Mevr.	B.	Sluijs, van der	NTFU
Dhr.	L.	Spaanstra	Duinberaad
Dhr.	G.	Stoker	PWN Waterleidingbedrijf Noord Holland
Dhr.	G.	Stoker	Staatsbosbeheer
Dhr.	G.	Stumpf	KNBLO
Dhr.	M.	Torsius	NTFU
Dhr.	E.	Tuunter	Stichting Recreatie
Dhr.	J.	Vellinga	KNBLO / Stichting Wandelplatform
Dhr.	J.	Verhagen	Natuurmonumenten
Dhr.	G.	Verhorst	Staatsbosbeheer
Dhr.	O.	Vries, de	KNHS
Dhr.	A.	Vugts	KNHS
Mevr.	I.	Waal, van der	KNHS
Mevr.	A.	Waardenberg-Nooren, van	KNHS
Dhr.	B.	Weerd, de	NTFU
Dhr.	J.	Weevers	KNWU
Dhr.	A.	Wilems	Unie van Bosgroepen
Dhr.	W.	Wim Roding	WFC Waalwijk
Dhr.	B.	Zeeuw, de	Groenservice Zuid Holland
Dhr.	K.	Zijlstra	Fiets

7. Contactinformatie klankbordorganisaties

NTFU

De Nederlandse Toer Fiets Unie (NTFU) is de overkoepelende organisatie van toerfietsverenigingen in Nederland. De NTFU behartigt de belangen van de bij haar aangesloten verenigingen en de, al dan niet georganiseerde, toerfietsers zodat zij het toerfietsen, als sport of recreatie, optimaal kunnen beoefenen. Bij de NTFU zijn bijna 500 verenigingen aangesloten, die samen iets minder dan 40.000 ToerFietsKaart-houders vertegenwoordigen.

Mountainbiken is een laagdrempelige activiteit, kan op elk moment beoefend worden en is een avontuurlijke, gezonde en afwisselende vorm van sport of sportieve recreatie. Dit verklaart de toenemende mate van populariteit van deze tak van sport en heeft er toe geleid dat mountainbiken ook beleidsmatig een plek binnen onze organisatie heeft gekregen. De NTFU zet zich in om zoveel mogelijk gebieden voor mountainbiken toegankelijk te houden en stimuleert daarnaast veilig en verantwoord mountainbiken. Daarvoor zoekt de NTFU toenadering tot natuurbeheerders en terreineigenaren om de relatie en samenwerking tussen beide partijen te versterken. Ook stimuleert zij de samenwerking tussen enerzijds mountainbikers en anderzijds wandelaars, paardrijders en andere gebruikers van de 'groene ruimte'.

Contactpersoon: Mark Torsius
projectmedewerker mountainbike
Postbus 326
3900 AH Veenendaal
www.ntfu.nl

Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer is in 1899 opgericht en is met 246.000 ha eigendom en ca. 1000 medewerkers de grootste natuurbeherende organisatie in Nederland. Staatsbosbeheer is gericht op het creëren van een duurzame omgeving waar mensen, planten en dieren met elkaar kunnen bestaan. Recreatie in de natuur is belangrijk voor het welzijn van de mens. De natuur is voor veel mensen bij uitstek de plaats om tot rust te komen. Staatsbosbeheer ziet het als haar maatschappelijke verantwoordelijkheid recreatiemogelijkheden te bieden die aansluiten bij de wensen van het publiek.

Staatsbosbeheer heeft een meervoudige doelstelling:

- Het instandhouden, herstellen en ontwikkelen van bos, natuur, landschap en cultuurhistorische waarden in de terreinen van Staatsbosbeheer.
- Het bevorderen van mogelijkheden voor recreatie in zoveel mogelijk terreinen van Staatsbosbeheer
- Het bijdragen aan de productie van milieuvriendelijke, vernieuwbare grondstoffen zoals hout.

Contactpersoon: Ing. J.A. Blok
beleidsmedewerker recreatie en terreingebonden voorlichting
Postbus 1300,
3970 BH Driebergen
www.staatsbosbeheer.nl

Stichting Probos

Stichting Probos zet zich in voor een goede belangenafweging en een goede financieringsbasis voor het bosbeheer. Probos werkt hieraan door kennisontwikkeling, voorlichting en doe-projecten. Mountainbiken is een veelbesproken onderwerp binnen het bosbeheer in verband met de eventuele schade en overlast die het kan veroorzaken. Toch is er nog weinig kennis over de effecten van mountainbiken voorhanden, zowel voor wat betreft de onderliggende oorzaken als over mogelijke oplossingsrichtingen.

Vandaar dat Probos zich inzet voor een goede begeleiding van deze sport binnen het bosbeheer. In de visie van Probos is het goed mogelijk om mountainbiken dusdanig te reguleren dat er nauwelijks sprake is van schade en overlast. Het kan zelfs een inkomstenbron zijn in de vorm van actief natuurtoerisme. Probos werkt hier aan door onderzoek, bemiddeling en het adviseren van beheerders en mountainbikers over het voorkomen van schade en overlast bij de aanleg en het onderhoud van mountainbikeroutes.

Contactpersoon: ir. Patrick Jansen
directeur
Postbus 253
6700 AG Wageningen
www.probos.net

KNHS

De Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie (KNHS) is met ruim 160.000 leden één van de grotere sportbonden van Nederland. De KNHS behartigt de belangen van de aangesloten verenigingen en haar paardensporters, zodat zij de paardensport zo goed mogelijk kunnen beoefenen. Bij de KNHS zijn acht paardensportdisciplines aangesloten: disciplines dressuur, springen, eventing, endurance, mennen, aangespannen sport, voltige en reining. De polosport en de draf- en rensport zijn niet bij de KNHS aangesloten. De KNHS richt zich echter niet alleen op sport in wedstrijdverband, maar ook de recreatieve paardensport. In Nederland is de KNHS als sportbond aangesloten bij NOC*NSF en internationaal bij de internationale paardensportbond FEI.

De KNHS houdt in de gaten dat de paardensport in de beleidsplannen van de overheid op de juiste manier wordt meegenomen, zodat paardrijden en mennen in de vrije natuur ook in de toekomst mogelijk blijft. Naast de contacten met de overheid werkt de KNHS samen met o.a. Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en de ANWB, waardoor betere voorzieningen voor de paardensport gerealiseerd kunnen worden.

Contactpersoon: Ing. Lonneke Braun
medewerker afdeling recreatiesport
Postbus 3040
3850 CA Ermelo
www.knhs.nl

Vereniging Natuurmonumenten

Natuurmonumenten zet zich in voor een leefbaar Nederland met voldoende ruimte voor het voortbestaan van de natuur in al haar verschijningsvormen. Natuur, het landschap en de daarmee samenhangende cultuurgeschiedenis zijn onmisbaar voor het welzijn van de mens. Mensen kunnen van de natuur genieten en worden zich mede dankzij de inzet van Natuurmonumenten bewust van de waarde die de natuur is. Natuurmonumenten is een onafhankelijke vereniging van zoveel mogelijk betrokken leden, die zich realiseert dat constructieve samenwerking nodig is om resultaat voor natuur en landschap te kunnen behalen.

Contactpersoon: Lianne Schröder
beleidsmedewerker recreatie
Postbus 9955
1243 ZS 's Graveland
www.natuurmonumenten.nl

Unie van Bosgroepen

De Unie van Bosgroepen is de koepelorganisatie van de 4 landelijk opererende Bosgroepen in Nederland. Bosgroepen zijn coöperatieve verenigingen van en voor eigenaren. Het ledenbestand bestaat uit particulieren, gemeenten, terreinbeherende organisaties en anderen. Het doel van de Bosgroep is het ondersteunen van de leden bij het beheer en de aanleg van bos en natuurterreinen zoals heide, vennen, duinen en stuifzand. De wensen en belangen van de leden staan hierbij voorop. De Bosgroep biedt de vereiste deskundigheid op het gebied van bosbeheer, natuurbeheer, ecologie, waterbeheer, soortenbeheer, houtverkoop, wet- en regelgeving en subsidies. Door hun sterke betrokkenheid bij de praktijk zijn de Bosgroepen ook een belangrijke gesprekspartner voor het rijk, provincies en gemeenten.

Het werk van de Bosgroep bestaat uit:

- Organiseren van bos- en natuurbeheer
- Aanleggen van nieuwe natuur
- Verzorgen van subsidieaanvragen voor bos- en natuurbeheer
- Verkopen van hout
- Ondersteuning in het verkrijgen van een FSC-Groepcertificaat
- Adviseren en voorlichten van leden

De Bosgroepen hebben gezamenlijk ruim 1100 leden met een totaal areaal van ruim 420.000 ha bos en natuurterrein.

Contactpersoon: ir. A.J.H. Willems
directeur
Postbus 8187,
6710 AD Ede
0318 672 628
www.bosgroepen.nl

KNBLO

KNBLO-Wandelsportorganisatie Nederland (KNBLO-NL) is de koepelorganisatie van ongeveer 550 aangesloten verenigingen en ruim 27.000 leden. Als koepel beschouwt KNBLO-NL zich als de (internationale) vertegenwoordiger van de georganiseerde wandelsport in Nederland. Haar missie is om het aanspreekpunt en de autoriteit voor de wandelsport in alle facetten en in de volle breedte te zijn om daarmee zoveel mogelijk inwoners van Nederland, in georganiseerd verband, optimaal te voorzien in hun behoefte op het terrein van wandelen.

Een greep uit het “productscala”: honderden georganiseerde wandeltochten in Nederland en België, de Vierdaagse van Nijmegen, vele internationale wandeltochten (beter bekend als IML-wandeltochten), tientallen avondvierdaagsen, Nordic Walking, GPS-wandelen, recreatieve routes en diverse wandelpaden.

Contactpersoon: Ben Heijnen
project- & beleidsmedewerker
Postbus 1020
6501 BA Nijmegen
024 36 55 575
www.wandel.nl